Entered as Second Class matter Gen'l Post Office, Ottawa, Ontario, Canada An independent journal, published twice every week in English and Magyar languages. - Circulating in the 9 Provinces of the Dominion of Canada and largest of all Hungarian Papers within the entire British Empire.

Printed and published at its Office and place of business 375 Hargrave st WINNIPEG, Man.

by the Canadian Hungarian News Co.

Yearly Subscription $2.- to Foreign Countries $3.-

EGYES SZÁM ÁRA 2 CENT — TWO CENTS PER COPY

Kelet- és Nyugat Kanadai Magyar Ujság

Twice a Week — CANADIAN HUNGARIAN NEWS — Coast to Coast

BRANTFORD BRIDGEBURG CALEDONIA CHIPPAWA CROWLAND FORD CITY FORT ERIE FORT WILLIAM GALT GUELPH HAMILTON KITCHENER MONTREAL New WATERFORD NIAGARA FALLS OSHAWA OTTAWA PORT COLBORNE PORT ROBINSON QUEBEC ST. CATHARINES SPRING HILLS SUDBURY SYDNEY TORONTO WELLAND WINDSOR

BEKEVAR CANA CALGARY COALHURST EDMONTON ESTEVAN HALIROE KAPOSVAR LEASK LETHBRIDGE NORBURY OTTHON PLUNKETT RAYMOND REGINA SASKATOON SAXONHILL SOKHALOM SZT. LASZLO SZEBELYFOLD TURMAS TABER VANCOUVER WAKAW WEYBURN WHITEWOOD YORKTON

Az egyetlen kétszer hetenként megjelenő független magyar lap Kanadában. Az Angol Birodalom legelterjedtebb magyarnyelvű hirlapja, amely mindenkor önzetlenül védi meg az idegenbe szakadt magyarság érdekeit és a kanadai polgárokat megillető jogokat igyekszik kivívni minden honfitársunk számára.

„Kanadai Magyar Ujság"

Előfizetési dij egy évre: $2.00. Az Óhazába és külföldre egy évre $3.00 Szerkesztőség és kiadóhivatal 375 Hargrave St WINNIPEG, Man.

VOL. XI. EVFOLYAM — 375 HARGRAVE, ST. WINNIPEG, MAN. — 1934., TRIANON 15. JUNIUS 26 KEDD — No. 51 SZAM.

Kanada választóinak nem kellett a moszkvai maszlag

NEM LESZ ORSZÁGOS KÉPVISELŐ-VÁLASZTÁS AZ IDÉN — EGYETLEN KONZERVATIV SEM TUDOTT GYŐZNI SASKATCHEWANBAN — GARDINER MÁR MEGALAKITOTTA KORMÁNYÁT, HEPBURN TORONTÓBAN VÁLOGATJA ÖSSZE MUNKATÁRSAIT — A SZAVAZATOK SZÁZADRÉSZÉT SEM TUDTÁK MEGSZEREZNI A KOMMUNISTÁK

Ontario és Saskatchewan tartományok junius 19.-én lezajlott képviselővválasztásai várakozásunk ellenére kevesebb ellenzéket juttattak a torontói s reginai törvényhozásba, mint amennyit a közérdekü parlamenti munka megkiván. A liberálisok ugyanis döntő győzelmet arattak a konzervativ kormánypártok felett és félő, hogy többségük tudatában nem lesz meg a lelkierejük ahhoz, hogy kormányzásuk hibáit akkor is orvosolják, ha az esetleg ellenkezik a pártérdekekkel. Különösen áll ez Saskatchewanban, ahol egyetlen konzervativ sem került ki győztesként és alig öt szál Farmer-Labor képviselőből fog állani az "ellenzék".

A konzervativ politika teljes bukása mellett egyaránt érdekes jelensége volt a választásnak a kanadai lakósság szinte egyöntetü megnyilatkozása a szociális irányu párt-programokkal szemben. Még a mérsékelt és tudományos elméletekre támaszkodó CCF is olyan lényegtelen eredményt ért el, hogy a régi pártokat is meglepte. A kommunisták pedig akár fel se léptek volna vagy husz kerületben képviselőnek, legalább nem vesztették volna el a nincstelenektől összekoldult depozitot. Tisztán a kormányok teljesitménye és a pártszónokok igérete volt az, ami a szavazók tömegeit vezette és noha a kommunisták igértek legtöbbet — rájuk esett a legkevesebb szavazat.

A számarányok világosan bizonyitják, hogy Kanada lakósága előtt a vörös eszmék nem jelentenek vonzóerőt. Itt-ott lehet ugyan annyira elkeseredett a lakósság, hogy egy jól nyelvelő kortes-agitátor izgatásának ideig-óráig bedől, a választások azonban megmutatták, hogy mennyire nem lehet Kanadában kommunista "tömegekről" beszélni. Az olyan dél-ontariói kerületekben, ahol ugyszólván kizárólag ipari munkásság lakik, 50 ezer szavazatból alig 2-3 száz jutott a nagyhangu kommunista jelölteknek és a hirhedt Smith, a CLDL titkára is összesen 645 szavazatot kapott abban a kerületben, ahol a bolsik szerint ő volt a "legnépszerübb" jelölt. Jellemző, hogy ugyanott a két polgári párt és a CCF jelöltjére több mint 26 ezer ember adta le szavazatát.

A hetekig tartó pártharcok eredményét majd minden kerületben fáklyásmenettel, mulatozással töltötték azok, akik résztvettek a politikai küzdelemben — avagy várnak valamit annak kimenetelétől. Még az ottawai parlamentbe is belopódzott a jókedv és a derék honatyák otthagytak csapot-papot, jobbanmondva gyüléstermet, miniszterelnököt, ugyhogy a tanácskozásokat fel is kellett függeszteni. Az országos liberális párt persze ezekután nagy reményekkel indul a birodalmi parlamenti választásokra, miután a tartományi eredményeket jó jelnek tartja.

Annyi bizonyos, hogy Nova Scotia és British Columbia után Ontario és Saskatchewan egyhangu liberális állásfoglalása nem sejtet valami nagy sikert a konzervativok részére és nagyrészt ennek tudható be, hogy az ottawai kormány végleg lemondott arról, hogy a választásokat még az idén kiirja. Azt remélik, hogy a jövő tavaszig hátha ki lehet tatarozni a konzervativ politika néhány népszerütlen baklövését és nagyobb eshetőségekkel kérheti Bennett a kormányzása iránti bizalom még öt évvel való meghosszabbitását — bárha erre aligha kerülhet a sor.

A konzervativok ezek szerint hamarosan átadják a kormánykereket a liberálisoknak. Saskatchewan nem hiába volt liberális 1905-től 1929-ig: Gardiner volt miniszterelnök teljesen készen várja kormányával junius 28.-át, mikorra a Saskatoonban vereséget szenvedett Anderson miniszterelnök beadja Munroe tartományi kormányzónak lemondását. Hepburn ontariói liberálispárti farmer még csak most tárgyal Torontóban azon képviselőtársaival, akiket miniszterekké fog kinevezni. Az alig 39 éves ujdonsült miniszterelnök gondja lesz, hogy a 29 éven át szakadatlanul konzervativ kormányzás után a lakósság érdekeinek jobban megfelelő közigazgatást nyujtson Ontariónak.

Atlanti Óceántól Csendes Tengerig

Que.

A legtöbb vajat termelő tartomány, közel 1,400 tejteleppel.

CARTIER hires francia felfedező emlékére nagyszabásu ünnepségeket rendeznek a festői Gaspé félszigeten, valamint kikötésének szinhelyén, a Montreal és Quebec városa közötti Trois Rivières-ben. 400-ik évfordulóját fogják megünnepelni annak, hogy a vakmerő francia bárkája végiguszott a St. Lawrence alsó folyásán. Az ottawai államkincstár 100 ezer dollárig hajlandó előmozditani a franciakanadaiak nagy jubileumának sikerét, sőt julius 1.-én Jacques Cartier emlékbélyegeket hoz forgalomba.

•

MONTREAL ugy látszik Winnipeg sorsára jutott: időszakonként revolveres banditák jelennek meg a takarékpénztárakban hogy ezer dollárokra rugó zsákmánnyal álljanak odébb. A mult héten ismét $3.000-t raboltak el valószinüleg az Egyesült Államokból átlopódzott gengszterek, ezuttal a Bernard és Waverly uccák sarkán levő bankból.

Ont.

Érchányából több mint egy billió dollárnyi kincset hoztak felszinre.

MEGKÖTÖZTÉK Blackstock délontariói helység bankjának két alkalmazottját a banditák, majd felturtak mindent és végül is 4,000 dollárral tovább robogtak. A pénztárosnak sikerült kötései ellenére idejében az ablakhoz vánszorognia, ugyhogy feljegyezhette a bankrablók kocsijának rendszámát. A rendőrség egyelőre bottal üti a két vakmerő haramia nyomát.

Man.

4,304 iskolájába 160 ezer tanuló jár évente

HALÁLOS elgázolás áldozatául esett egy Christensen nevü neepawai hét gyermekes asszony, aki az 5-ös számu müuton gyalogolt hazafelé. McQuarrie yorktoni lakos nagy sebességgel közeledett gépkocsiján, a brandoni autóbusztól azonban nem vette idejében észre az asszonyt és noha félrefordította a kormány és az árokba vezetett, nem tudta kikerülni a szerencsétlenséget.

Sask.

21 évvel ezelőtt még a North-West Territorieshez tartozott.

92 ÉVES volt a legöregebb saskatchewani választó, aki még ontariói vetélytársain is tultett életkorban. A Rose Valley vidékéről öt mérföldet hajtott be cuppogó sárban az öreg farmer, csakhogy leadhassa szavazatát.

•

A MAGYARLAKTA Kipling saskatchewani telepen — melynek környékén a magyar gazdák tavalyelőtt a CNR gazdasági pályázatán országos elismerést szereztek a "Békevár" névvel — most tartották meg az iskolásgyermekek borjuhizlalási versenyét. Az első két dijat egy Johnson és egy Whiteoak nevü fiu nyerte, akik ingyen utazhatnak az októberi saskatooni kiállitásra. Sajnos nem csupán a nyertesek, hanem még a résztvevők között sem sikerült magyar nevet felfedeznünk.

Alta.

¾ millió ló, 850 ezer birka és 1¼ millió sertésállományával vezet.

A LEGBORZALMASABB családi gyilkosságról érkezik hir az északi Peace River kerület Big River telepéről. Egy Jobin nevü farmer nem akarta egy Ferguson nevü fiatal gazdához feleségül adni Marcella nevü lányát, mire az istállóban veszekedni kezdtek. Dulakodás közben a leánykérő fegyvere elsült és Jobint állán megsebezte a golyó. Erre a sebesült farmer tulajdon lánya felemelte a vadászpuskát és közvetlen közelről édesapja hátába lőtt, aki nyomban kiszenvedett. A peace-riveri törvényszék országos érdeklődés közben tárgyalja a visszataszító bünügyet.

B. C.

Kikötőit évente 8-9 ezer gőzös keresi fel.

EZÜSTÖT hozott a Canadian Pacific "Empress of Japan" nevü gőzöse Ázsiából. A 126 ezer dollár értékü nemesfém-rakományt eredetileg az Egyesült Államok kikötőiben kellett volna kihajózni, azonban a kikötőmunkások sztrájkja miatt nem lehetetlen, hogy az ezüst Vancouverben marad, avagy talán vissza is viszi legközelebbi utján a tengerjáró gőzös.

Képviselőnk nyugati uton

A magyar otthonokba hetenként kétszer bekopogtató "mi lapunk" megbizásából Payerle László, volt Prince Albert melletti farmer, bejárja a préritartományok nagyobb magyar telepeit, hogy ezáltal is szorosabbra füzze a kapcsolatot nyugati telepeseink és a legelterjedtebb kanadai magyar sajtó között.

Miután éppen a kölcsönös megértés, eredményesebb együttmüködés érdekében rója a préri országutait lapunk fiatal megbizottja, ezuton is kérjük honfitársainkat, fogadják mindenütt olyan szeretettel, mint amilyennel felkeresi őket. A lappal kapcsolatos kivánságok, esetleges panaszok, nemkülönben előfizetés felvételére is felhatalmaztuk a "Kanadai Magyar Ujság" ezen önkéntes munkását.

A VÁLASZTÁSOK EREDMÉNYÉT

Gibson, a "Winnipeg Tribune" rajzolójának összeállitásában a 2-ik oldalon találják olvasóink. Az ugyszólván ellenzék nélkül kormányra jutott liberálisok győzelmét a vastag fekete vonal jelzi, mig az egyes választási kerületek nevével szemben látható rövidítések azt mutatják, hogy milyen ellenzéki jelölt jutott be ott elsőnek.

MÉGIS CSAK LESZ „INFLÁCIÓ"?

MÁR MEG IS INDITOTTÁK AZ OTTAWAI BANKÓ-PRÉST? — ALIG 40 MILLIÓ DOLLÁROS KÖZMUNKÁVAL AKARJA BENNETT KISZURNI A LAKÓSSÁG SZEMÉT — ÓRIÁSI TÜLEKEDÉS FOLYT A KONCÉRT — MIÉRT KAPNAK KEVESEBB KÖZMUNKÁT EGYES VÁROSOK, MINT AMENNYIT MÁR MEGIGÉRTEK?

Hónapok, sőt évek óta nagy vita tárgya, hogy vajjon mesterségesen leronthatja-e az államkincstár a kanadai dollár arany-értékét, hogy ezáltal ujabb pénzforrásokhoz jusson és mégse kelljen kölcsönök felvételével szaporitani adósságát. Az európai országok nagyrésze is leszállitotta már régebben egy harmadról egy negyedre a papirpénz aranyfedezetét és igy Kanada annál inkább felhigithatta volna a dollárt, mert hiszen a kanadai termelésü szinarany nagy részét amugy is felvásárolta az államkincstár.

Végre-valahára Bennett miniszterelnök — a pénzérték régi szinvonalon tartásának hive — is engedett álláspontjából és a lapzártakor érkezett jelentések szerint hajlandó elrendelni 52 millió értékü bankó nyomását. Egyesek szerint az ottawai bankóprést máris müködésbe hozták, hogy mire a kormány elrendeli a közmunkákat, máris rendelkezésre álljon a szükséges pénz-alap.

Ezzel kapcsolatban kerül ismét előtérbe az ottawai kormány szükös közmunka-politikája, melyet oly sokan ostoroznak egész Kanadaszerte. Az ottawai hirharangok csak 40 millió dolláros nyári közmunkatervről tudnak, amivel annál kevésbé lehet kiszurni az ország szemét, mert hiszen ezzel a munkanélküliség egyetlen lyukas fogát sem lehet betömni. Százmilliókra volna szükség, hogy legalább minden második ember valamivaló keresethez jusson, mielőtt teljesen lerongyolódik.

A kormány tétlenségét élesen elitélők helyesen mutatnak rá arra, hogy nem julius elejére kell kitüzni a közmunkák megkezdését, hanem amint a tavaszi fagy kienged és az időjárás megengedi a nagyobbszabásu épitkezéseket. Ugyancsak gyenge kifogás, hogy azért nem határozta el magát előbb Ottawa, mert nem akarta befolyásolni a választásokat. Erre vonatkozólag a munkanélküli tömegeknek az a felelete, hogy őket tizedsorban sem érdeklik a politika csalárdságai — ha tisztességes keresethez juttatják őket.

Jellemző az állami közmunkák csekély voltára, hogy a 40 millióra legalább 400 millió összegü igényt jelentettek be a különböző tartományok és városok. A nagy tülekedésben aztán egymásra licitáltak a különböző közigazgatási érdekeltségek és a tartományi miniszterek, vidéki polgármesterek kilincselésének éppen forditott lett az eredménye: Ottawa ahelyett, hogy engedékenyebb lett volna, még jobban megbokrosodott. Igy történt azután, hogy a tulságosan sok igénylés miatt azokban a városokban is felére csökkentették az előirányzott összeget, melyeknek bizalmasan már beigérték a nagyobb közmunkákat.

„A Balti-tengertől az Adriáig" — uj arcot ölt Közép-Európa?

HINDENBURG HELYESLI PAPEN BIRÁLATÁT A NÁCIK TULKAPÁSAI ELLEN — HITLER HAJLANDÓ BIZTOSITANI AUSZTRIA FÜGGETLENSÉGÉT — LENGYELORSZÁGOT IS BEVONJÁK A GAZDASÁGI SZÖVETSÉGBE? — AZ ÓHAZA SZILÁRDAN KITART BÉKE-POLITIKÁJA MELLETT

Érdekes fejlemények előszelét jelentik a tengeralatti kábeleken: Mussolininak — a középeurópai diplomácia nagymesterének — valószinüleg sikerült megtörni az eddigi merev francia álláspontot és azon fetétellel hogy mintegy gyámkodni fog Németország felett, még Róma és Páris között is megenyhült a lég. Legalább is erre engednek következtetni azok az események, melyek Hitler Velencébe repülését és az olasz miniszterelnökkel folytatott tárgyalását követték.

Nagy jelentőséget tulajdonitanak annak, hogy ezzel egyidőben Papen német alkancellár alapos kritikában részesitette a horogkeresztesek tulzásait, továbbá minden terror megszüntetését és a demokrácia visszaállitását követelte. Jellemző, hogy Hitler mégsem fogadta el Papen lemondását, amiből arra következtetnek hogy maga a "Führer" is belátja az eddigi rémuralom hiábavalóságát. Mindenesetre Hitler szélsőséges hiveinek nagy arculcsapást jelent, hogy Hindenburg osztja Papen nézeteit, sőt az oroszokkal is hajlandó gazdasági szerződésre lépni.

Ilyen előzmények után került napvilágra annak az uj szövetségnek a terve, mely a Balti-tengertől az Adriáig egységes gazdaság-politikai irányitás alá vonná Német- és Lengyelországot is, a tavasszal kötött magyar-olasz-osztrák együttmüködés további kiépitése gyanánt. Gazdasági szempontból előre ki nem számitható jelentőségü ez az elképzelés, mely hatalmas ipari és mezőgazdasági területek árucikkeit tudná a vámhatárok lebontásával megfelelően értékesiteni. Politikai szempontból is óriási változást jelentene az uj középeurópai arculat kialakulása, hiszen teljesen megfosztaná Prágát zsarnokoskodó befolyásától.

Mi sem természetesebb, hogy Magyarország, mint az uj elgondolás szerinti állam-szövetség ellenséges népek közé szorult egysége, csak alapos megfontolás után teheti magáévá csatlakozását. Ehhez azonban aligha férhet kétség, miután a "Balti-tengertől az Adriáig" szövetség főleg gazdasági természetünek és a világ-béke egyik legerősebb láncszemének igérkezik. Ha pedig tényleg igy áll a dolog, ugy Magyarország csatlakozása Gömbös miniszterelnök legutóbb elhangzott alábbi nyilatkozatából következtetve valószinünek látszik.

— A független magyar nemzetnek s a Csonkaországnak éreznie kell, hogy gazdasági és politikai vonatkozásban egyaránt függvénye az eseményeknek. Mégis nyiltan békét hirdetünk. Az a felfogásom, hogy az Európaszerte lábrakapott háborus pánikkal szemben a magyar kormány eredeti álláspontja, a béke ügyének követése és szolgálata fog diadalmaskodni. Ügyefogyott államférfiak volnának azok, akik nem tudván kigazodni a ma nehéz problémái között fegyverhez nyulnának. A testvéröldöklés csak a további igazságtalanságoknak lehetne kutforrása, de nem megalapozója annak az állandó békének, amelyre minden népnek egyformán szüksége van.

— Azt tartom, hogy az egész emberiség egyaránt legyőzöttnek tekintheti magát, mert sem erkölcsi, sem anyagi, sem politikai, sem kulturális életében nem érte el azt a célt, amelyet a huszadik század megkövetel. S amint már egyszer mondottam, a háboru tüzével csak az játszik aki nem vett részt a háboruban, mert az, aki azt végigharcolta, sokkal óvatosabb, sokkal lelkiismeretesebb. Először is tisztában kell lenni azzal, hogy a háboru sem erkölcsi, sem anyagi érdekeket nem szolgál s nem szolgálja a népek közötti igazság ügyét sem, — mondotta az Óhaza kormányelnöke.

Két nyugati könyvtár szolgálja kulturánkat

Mindenképen örvendetes eseményként jelenthetjük, hogy legujabban Nyugat-Kanada két nagy városi közkönyvtárában találhatnak magyar könyveket honfitársaink. A winnipegi és reginai magyarság által teljesen dijtalanul kikölcsönözhető értékes magyar kötetek nem csupán hirdetői a magyar kultúrának, hanem egyuttal szórakozási és továbbképzési alkalmat nyujtanak mindazoknak, akik élvezni tudják irodalmunk gyön gyeit.

Winnipeg és Regina magyarságának nem kell többé nélkülöznie a jó magyar szellemi táplálékot, minderről gondoskodnak a közkönyvtárak. Mindkét város a winnipegi konzulátus közbenjárására bővült több száz magyar, sőt egy egész sorozat magyartárgyu angol kötettel, melyek bárkinek a rendelkezésére állanak.

Remélhetőleg fokozatosan annyira fejlődik ezen magyar könyvtár olvasottsága, hogy ennek alapján mind több város követni fogja a fenti példákat s minél több magyar tárgyu kötettel fogja szolgálni a magyar gondolat terjesztését.

Ezt azzal segitheti elő az illető városok magyarsága, ha minél szorgalmasabban olvassa ezeket a szépirodalmi munkákat. Mivel a könyvtárak megfigyelik az egyes nemzetiségek kultur-igényét, ezzel kétségkivül megbecsülést szerzünk saját fajtánknak, sőt elősegitjük azt is, hogy a kanadai könyvtárak saját ellátmányukból vásároljanak magyar nyelvü és minél több magyar tárgyu angol könyvet és ne kelljen ezeket a magyar társadalomnak előteremtenie.

LEGUJABB HIREK

MEGSZIGORITOTTÁK a fegyvertartási engedélyeket, illetőleg felemelték az illetéktelenül fegyvert hordozók büntetését. Három havi elzárás és $100 pénzbüntetés lesz az osztályrésze annak, akinél engedély nélkül revolvert vagy más lőfegyvert találnak; igy akinek birtokában ilyen volna, legjobban teszik, ha a legközelebbi csendőrőrstől engedélyt kérnek.

A CNR ÉS CPR express, azaz gyorsteheráru és távirati vállalatainak egyesitése ellen határozottan tiltakozik az érdekelt munkásság, attól tartván, hogy a parlament előtt fekvő törvényjavaslat következtében leépitik az alkalmazottak létszámát. Amennyiben ennek veszélye nem forog fenn, ugy a központi irányitás sokat javithatna a jelenlegi rendszeren, hacsak a két vállalat közti verseny megszünésével nem álmosodnak el a hivatalnokok.

TÜZHALÁLT szenvedett három kisgyermek a quebeci St. Francois melletti egyik farmon, ahol gazolinnal akarták élesztení a tüzet. — Az albertai St. Paul mellett porráégett Berzánski Gyula istállója. A gazda nagynehezen kimentette állatait és csak midőn már elhamvadt az épület, akkor találta meg 4 éves Anna nevü lányának megszenesedett holttestét. Az elsven kislányt legutoljára egy gazolinos öngyujtóval látták játszani. — Newfoundland Cartwright telepén leégett egy iskola és az egyik diák is a lángok áldozatává esett.

A "CENTRAL Bank", azaz Kanada állami pénzintézete nap-nap után szerepel a birodalmi parlamentben. Bennett tervétől eddig nem volt valami nagyon meghatva az ellenzék, a miniszterelnök azonban a mult hét végén kijelentette, hogy nem a kanadai bankok vezetői közül kerül majd ki az intézet igazgatósága és a mindenkori kormánynak szabad kezet biztositanak a Központi Pénzintézet irányitásában.

SZIKLÁRA futott és elsüllyedt a North German Lloyd "Dresden" nevü 14 ezer tonnás gőzöse Norvégia Hardanger nevü tengerőlében. A norvég "pilot" (pájlet) hibájából történt szerencsétlenség folytán négy nő vesztette életét, midőn felfordult egy mentőcsónak. Kereken ezer utas életét mentették meg a hős német matrózok.

AZ ADÓFIZETŐK sztrájkja a legujabb fejleménye a mindenképen hibás kanadai relief-kérdésnek. Calgary városának adófizetői a mult pénteken kimondották, hogy mindaddig nem hajlandók tovább adót fizetni, amig a városi tanács ki nem szolgáltatja azok nevelt, akik segélyben részesülnek. — Winnipegen megvonják a reliefet azon lányoktól, akik nem hajlandók havi tiz dollár és ellátásért háztartási munkát vállalni.